

В.В. Гик, канд. екон. наук, доц. (*Національний університет “Львівська політехніка”*)

ОБЛІК СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки для ефективного ведення спільної діяльності особливе значення належить бухгалтерському обліку, який є важливою функцією управління, інформаційною основою будь-якого підприємства та нерозривно пов'язаний з нормативно-правовими актами. При цьому, багато науковців наголошують на неузгодженості законодавчих норм, які пов'язані з обліком спільної діяльності.

Так, заслуговує на увагу зауваження Дмитренко А. В. стосовно того, що “Проблематика питання полягає в тому, що на сьогодні існує розбіжність між положеннями основних нормативних документів з обліку спільної діяльності” [1, с. 20].

Тому, при здійсненні бухгалтерського обліку спільної діяльності виникають певні труднощі, які зумовлені, перш за все, неврегульованістю чинного законодавства України.

Основними нормативними документами, які визначають порядок обліку спільної діяльності в Україні є: Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку спільної діяльності без створення юридичної особи.

За результатами аналізу чинних нормативно-правових документів з обліку спільної діяльності в Україні можна констатувати, що:

По-перше, порядок ведення обліку спільної діяльності в Україні регулює П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”, що видається дивним, оскільки внески учасників у спільну діяльність без створення юридичної особи не вважаються фінансовими інвестиціями. Тому П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”, зважаючи на його назву, повинне регламентувати порядок обліку виключно фінансових інвестицій.

По-друге, П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” передбачає можливість здійснення спільної діяльності як зі створенням, так і без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю відповідно до письмової угоди між ними. Зазначені норми суперечать Методичним рекомендаціям з бухгалтерського обліку спільної діяльності без створення юридичної особи та ЦКУ, відповідно до якого за договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов'язуються спільно

діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети. Через це залишають поза увагою норми, що стосуються обліку спільної діяльності зі створенням юридичної особи.

У зарубіжній практиці форми та облік угод про спільну діяльність в умовах спільного контролю, принципи формування фінансової звітності підприємствами, які мають частки у ній визначено у МСФЗ 11 “Спільна діяльність”, який замінив МСБО 31 “Частка у спільних підприємствах” та ПКТ-13 “Спільно контрольовані підприємства-немонетарні вклади учасників”.

Зазначимо, що МСФЗ 11 “Спільна діяльність” був частково розроблений, щоб зменшити існуючі відмінності між загальноприйнятими принципами бухгалтерського обліку США (US GAAP) та Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS). Проте певні відмінності залишаються, зокрема, у характеристиках (критеріях), які використовуються для визначення того, чи є суб’єкт господарювання спільним підприємством. Так, оскільки в US GAAP ASC 323 “Інвестиції - метод акцій та спільні підприємства” немає поняття спільної угоди або підмножини спільних значень, класифікованих як спільні операції, тому можуть існувати відмінності в обліку.

Таким чином, можна стверджувати, що правове регулювання обліку спільної діяльності в Україні здійснюється фрагментарно та немає комплексного характеру: для цілей бухгалтерського обліку – П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” регламентує облік спільної діяльності досить обмежено та стисло; для цілей податкового обліку – Податковий кодекс України не встановлює особливий порядок оподаткування спільної діяльності.

На підставі викладеного вище можна стверджувати, що одним із напрямів державного регулювання є вдосконалення нормативно-правової бази бухгалтерського обліку спільної діяльності. Вирішення даної проблеми можливе у разі прийняття окремого положення бухгалтерського обліку, яке б визначало методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про спільну діяльність (як зі створенням, так і без створення юридичної особи) та її розкриття у фінансовій звітності.

Література

1. Дмитренко А. В. Порівняльна характеристика П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку спільної діяльності без створення юридичної особи / А. В. Дмитренко // Бухгалтерський облік і аудит – 2012. – № 7. – С. 20-23.